

**1.8. DERECHO Y POLÍTICAS AMBIENTALES EN LA COMUNIDAD
VALENCIANA (pp. 2-10)**

—

**1.8. DRET I POLÍTQUES AMBIENTALS EN LA COMUNITAT
VALENCIANA (pp. 11-18)**

JOSÉ LUIS BLASCO DÍAZ

Profesor titular de Derecho Administrativo / Professor titular de Dret Administratiu

Universitat Jaume I

—

Miembro / Membre

Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona

Sumario: 1. Modificaciones legislativas realizadas por la Ley 12/2009, de 23 de diciembre, de Medidas Fiscales, de Gestión Administrativa y Financiera, y de Organización de la Generalitat. 1.1. Cambios en la Ley 4/1994, de 8 de julio, sobre protección de los animales de compañía. 1.2. Creación de la Infraestructura Verde de la Comunitat Valenciana. 1.3. Determinación de áreas de amortiguación de impactos en el entorno de diversos parques naturales. 2. Ayudas para acciones relacionadas con el medio ambiente en el marco del desarrollo rural. 2.1. Biomasa forestal. 2.2. Apicultura para la mejora de la biodiversidad. 2.3. Residuos agroalimentarios. 3. Aprobación de instrumentos de parques naturales. 3.1. El Plan de Ordenación de los Recursos Naturales del Sistema de Zonas Húmedas del Sur de Alicante. 3.2. Nuevos Planes Rectores de Uso y Gestión. 4. Adopción de medidas preventivas y de control. 4.1. Ampliación de las zonas vulnerables a la contaminación por nitratos. 4.2. El fin a la dispersión normativa sobre el control de especies exóticas. 4.3. Regulación provisional de la pesca deportiva y de entretenimiento. 5. El incremento de las ordenanzas municipales de protección del arbolado

1. Modificaciones legislativas realizadas por la Ley 12/2009, de 23 de diciembre, de Medidas Fiscales, de Gestión Administrativa y Financiera, y de Organización de la Generalitat

Por su trascendencia, hay que tener en cuenta anualmente la Ley de Medidas Fiscales, de Gestión Administrativa y Financiera, y de Organización, por cuanto normalmente incorpora diversas modificaciones en leyes con contenido medioambiental. La Ley 12/2009, de 23 de diciembre (*DOCV* nº 6175, de 30 de diciembre de 2009), ha afectado a las normas que seguidamente se relacionan.

1.1. Cambios en la Ley 4/1994, de 8 de julio, sobre protección de los animales de compañía.

Se han introducido diversas modificaciones que no suponen cambios sustanciales en su articulado, por cuanto generalmente matizan o innovan limitadamente alguno de sus aspectos. En este caso: se excluye de su aplicación a los animales de experimentación y a los albergados en explotaciones ganaderas; se tipifican diversas infracciones; se redefine lo que habrá de entenderse por núcleo zoológico; se establecen previsiones sobre la retención de animales y nuevos requisitos para su sacrificio; y se modifica la regulación de los Centros de Acogida de Animales y del Consejo Asesor y Consultivo en materia de protección de animales de compañía.

1.2. Creación de la Infraestructura Verde de la Comunitat Valenciana.

Con el fin de garantizar la calidad de vida, la preservación de la biodiversidad y el mantenimiento de los procesos ecológicos básicos, ha añadido un nuevo artículo (el 19

bis) a la Ley 4/2004, de 30 de junio, de Ordenación del Territorio y Protección del Paisaje. Crea así la Infraestructura Verde de la Comunitat Valenciana, que define como “la estructura territorial básica formada por las áreas y elementos territoriales de alto valor ambiental, cultural y visual; las áreas críticas del territorio que deban quedar libres de urbanización; y el entramado territorial de corredores ecológicos y conexiones funcionales que pongan en relación todos los elementos anteriores”.

La importancia que se le otorga resulta manifiesta, al disponer que la planificación territorial y urbanística deberá integrar de forma adecuada y eficaz la protección, conservación y regeneración del medio natural, cultural y visual, integrando las áreas y elementos que conforman la Infraestructura Verde. Por ello, establece los espacios que, en particular la integran, y prevé que el Consell elabore un Plan de Acción Territorial en el que se identificarán las áreas y elementos que deben formar parte de la misma, concretando además el mecanismo de incorporación de nuevos espacios y áreas territoriales, y estableciendo los criterios integrados de gestión que deban aplicarse al conjunto de la Infraestructura Verde.

En consecuencia, modifica diversos preceptos de la Ley 4/2004, de 30 de junio, de Ordenación del Territorio y Protección del Paisaje, en cuanto puedan afectar a dicha Infraestructura Verde. Es el caso de lo referido a la protección del patrimonio natural, de modo que el planeamiento territorial y urbanístico incorporará a sus previsiones los espacios que integran la Infraestructura Verde; asimismo, realiza diversas previsiones sobre la incorporación de diferentes elementos a la misma (áreas de manifiesto valor cultural y áreas rurales que presenten características adecuadas); determina que el trazado y diseño de las nuevas infraestructuras deberá realizarse en consideración a las características del territorio en el que se implanten y, en especial, a su afección sobre la Infraestructura Verde, resolviendo el planeamiento la compatibilidad con los usos existentes o previstos y con los valores culturales y paisajísticos y con las previsiones derivadas de la Infraestructura Verde, así como sobre su funcionalidad actual y futura, etc.

1.3. Determinación de áreas de amortiguación de impactos en el entorno de diversos parques naturales

Añade una nueva disposición adicional sexta a la Ley 11/1994, de 27 de diciembre, de la Generalitat, de Espacios Naturales Protegidos de la Comunitat Valenciana. En ella se establecen áreas de amortiguación de impactos en el entorno de diversos parques naturales, siendo la delimitación y el régimen de ordenación de dichas áreas los establecidos para cada uno de los dichos parques en los anexos normativos de los decretos del Consell que aprueban sus planes de ordenación de los recursos naturales.

2. Ayudas para acciones relacionadas con el medio ambiente en el marco del desarrollo rural

2.1. Biomasa forestal

En el marco de la ayuda al desarrollo rural prevista por el Fondo Europeo Agrícola de Desarrollo Rural (FEADER)¹, se ha acentuado la vertiente medioambiental de las actuaciones en las zonas rurales, lo que ha tenido reflejo en el Programa de Desarrollo Rural de la Comunitat Valenciana², que incluye entre sus medidas la mitigación de la desertificación mediante la prevención de incendios forestales. Esta acción comporta actuaciones encaminadas a promover estructuras forestales menos vulnerables a los incendios, vinculando la gestión forestal con las estrategias de lucha contra incendios. En este sentido, se considera que la valorización de la actividad y por tanto del producto forestal, sería un elemento fundamental, de modo que la biomasa forestal residual podría ser aprovechada para su uso en industrias de fabricación de tableros, su uso en mantillos forestales o sustratos, y su uso energético en todo tipo de industrias valorizadoras, lo que supone, por un lado, favorecer el mantenimiento de rentas en el medio rural y la existencia de un tejido empresarial ligado al medio que puede ser muy importante a la hora de fijar la población rural.

Como órgano gestor de dicho Programa, mediante la Orden de 1 de diciembre de 2009 (DOCV nº 6168, de 18 de diciembre 2009), la Conselleria de Medio Ambiente, Agua, Urbanismo y Vivienda, aprueba las bases reguladoras de un régimen de primas para la puesta en valor de la biomasa forestal residual en terrenos forestales de la Comunitat

¹ Reglamento (CE)1698/2005 del Consejo de 20 de septiembre de 2005.

² Aprobado mediante Decisión de la Comisión de 16 de julio de 2008.

Valenciana, que substituyen a las aprobadas en una orden anterior con el fin dar solución a los problemas surgidos durante su tramitación.

2.2. Apicultura para la mejora de la biodiversidad

Con la Orden de 25 de noviembre de 2009, de la Conselleria de Agricultura, Pesca y Alimentación (*DOCV* nº 6160, de 07 de diciembre de 2009), se modifica limitadamente una orden anterior de la misma Conselleria que estableció las bases reguladoras de la ayuda a la apicultura para la mejora de la biodiversidad para el periodo 2008-2013. Lo hace solamente en lo relativo a la obligatoriedad de publicar anualmente diversos extremos sobre las subvenciones concedidas³.

2.3. Residuos agroalimentarios

Partiendo de que la actividad agroalimentaria genera, en todos sus eslabones productivos, un conjunto de residuos orgánicos que deben ser gestionados convenientemente, y de que en el entorno del sector agroalimentario valenciano es poco habitual encontrar plantas de valorización energética de los subproductos y coproductos de su actividad, se ha estimado que la promoción de la implantación de esta actividad puede suponer, además del desarrollo de un conjunto de actividades económicas, la reducción de la dependencia de combustibles fósiles y un avance en el cumplimiento de los objetivos previstos en la agenda para el cambio climático, lo que asimismo se persigue desde la instancia europea⁴.

Con este fin, y dentro del mencionado Programa de Desarrollo Rural de la Comunitat Valenciana 2007-2013, se prevén medidas (como al producción de energías renovables) en las que cabe encuadrar la financiación de proyectos del sector agroalimentario que posibiliten un mejor aprovechamiento energético de los residuos y coproductos del referido sector. Ello se ha concretado en la Orden de 6 de noviembre de 2009, de la Conselleria de Agricultura y Pesca y Alimentación, por la que se aprueban las bases de

³ A partir de que esa obligación fue derogada por el Reglamento (CE) 1175/2008 de la Comisión, de 27 de noviembre, por el que se modifica y corrige el Reglamento (CE) 1698/2005.

⁴ La Decisión del Consejo de 19 de enero de 2009 por la que se modifica la Decisión 2006/144/CE, sobre las directrices estratégicas comunitarias de desarrollo rural (período de programación 2007-2013), señala como nuevos retos la necesidad de incrementar los esfuerzos con relación a las prioridades de la Comunidad en los ámbitos del cambio climático y la energía renovable, entre otros.

las ayudas a las inversiones en plantas de valorización energética de los residuos agroalimentarios (*DOCV* nº 6146, de 17 de noviembre de 2009).

3. Aprobación de instrumentos de parques naturales

3.1. El Plan de Ordenación de los Recursos Naturales del Sistema de Zonas Húmedas del Sur de Alicante

Según la Ley 4/1989, de 27 de marzo, de Conservación de los Espacios Naturales y de la Flora y Fauna Silvestres, el Plan de Ordenación de los Recursos Naturales es el instrumento básico para adecuar la gestión de los recursos naturales, y en especial, de los espacios naturales y de las especies a proteger. Ninguno de los espacios naturales protegidos declarados con anterioridad a aquella norma contaban hasta hace poco con él, pues su elaboración y aprobación se debía llevar a cabo con ocasión de la revisión de sus planes especiales o planes rectores, según se estableció en la Ley 11/1994, de 27 de diciembre, de la Generalitat, de Espacios Naturales Protegidos de la Comunitat Valenciana. En ésta se contempla esta figura como instrumento específico para la ordenación de estos recursos en el territorio valenciano.

De acuerdo con ello, coincidiendo con la revisión de los planes rectores de uso y gestión de los parques naturales de las Lagunas de la Mata y Torrevieja (aprobado mediante el Decreto 49/1995, de 22 de marzo), Fondo de Crevillent-Elx (aprobado mediante el Decreto 232/1994, de 8 de noviembre) y Salines de Santa Pola (aprobado mediante el Decreto 202/1994, de 13 de septiembre), se ha elaborado y dictado el Decreto 31/2010, de 12 de febrero, del Consell, por el que se aprueba el Plan de Ordenación de los Recursos Naturales del Sistema de Zonas Húmedas del Sur de Alicante. (*DOCV* nº 6207, de 16 de febrero de 2010). De tal modo, este Plan tiene por objeto la ordenación de los recursos naturales del ámbito comprendido por los parques naturales de las Lagunas de la Mata y Torrevieja, Fondo de Crevillent-Elx y Salines de Santa Pola y sus respectivas áreas de amortiguación de impactos, ámbito que se denominará en adelante Sistema de Zonas Húmedas del Sur de Alicante, sin perjuicio de las denominaciones oficiales de cada uno de los espacios naturales protegidos comprendidos por el mismo.

3.2. Nuevos Planes Rectores de Uso y Gestión

De acuerdo con lo anterior, conjuntamente con el Plan de Ordenación de los Recursos Naturales mencionado, se han tramitado y aprobado dos Planes Rectores de los espacios naturales que caen dentro de su ámbito, con el fin de mejorar la preservación de sus valores ecológicos, naturales y paisajísticos, y revisar y dar nueva ordenación, en caso necesario, a la zona que engloba el ámbito del parque natural. En este sentido, se ha estimado que el largo periodo de tiempo transcurrido desde la aprobación de los anteriores planes rectores hacía aconsejable una revisión y actualización de los mismos, con objeto de adaptarlos a la realidad y necesidades territoriales, sociales y ecológicas actuales. Se ha realizado a través de las siguientes normas:

- Decreto 36/2010, de 19 de febrero, del Consell, por el que se aprueba el Plan Rector de Uso y Gestión del Parque Natural de las Lagunas de la Mata y Torrevieja. (DOCV nº 6213, de 24 de febrero de 2010).
- Decreto 41/2010, de 5 de marzo, del Consell, por el que se aprueba el Plan Rector de Uso y Gestión del Parque Natural de las Salinas de Santa Pola. (DOCV nº 6222, de 09 de marzo de 2010).

4. Adopción de medidas preventivas y de control

4.1. Ampliación de las zonas vulnerables a la contaminación por nitratos

El Real Decreto 261/1996, de 16 de febrero, que transpone la Directiva 91/676/CEE, de 12 de diciembre, relativa a la protección de las aguas contra la contaminación producida por nitratos de origen agrícola, tiene como objetivo establecer las medidas necesarias para prevenir y corregir la contaminación de las aguas, continentales y litorales, causadas por nitratos de origen agrario. En tal sentido, impone la obligación de identificar las aguas que se hallen afectadas, o en riesgo de estarlo, por la contaminación por nitratos de aquella procedencia. Asimismo, establece criterios para designar como zonas vulnerables aquellas superficies territoriales cuyo drenaje da lugar a la contaminación por nitratos, de modo que, una vez determinadas tales zonas, se deberán realizar y poner en funcionamiento programas de actuación coordinados con técnicas agrícolas adecuadas, con la finalidad de eliminar o minimizar los efectos de los nitratos sobre las aguas.

En aplicación de todo lo anterior, se dictaron la Orden de 29 de marzo de 2000, por la que se aprobó el Código Valenciano de Buenas Prácticas Agrarias, y la Orden de 12 de diciembre de 2008, por la que se establece el Programa de Actuación sobre las Zonas Vulnerables designadas en la Comunitat Valenciana. Ahora, por medio del Decreto 218/2009, de 4 de diciembre, del Consell, se designan determinados municipios como zonas vulnerables a la contaminación de las aguas por nitratos procedentes de fuentes agrarias. (DOCV nº 6162, de 10 de diciembre de 2009), ampliando su número respecto a las designaciones realizada en los años 2000 y 2004.

Asimismo, mediante la Orden 10/2010, de 24 de febrero, de la Conselleria de Agricultura, Pesca y Alimentación (DOCV nº 6223, de 10 de marzo 2010), se ha modificado la referida Orden de 12 de diciembre de 2008, pues notificada ésta a la Comisión, realizó una serie de observaciones que motivan la modificación del Programa de Actuación que aprobó.

4.2. El fin a la dispersión normativa sobre el control de especies exóticas

Uno de los problemas actuales con los que se enfrenta la protección de los hábitats naturales autóctonos es la proliferación de especies exóticas invasoras que, por distintas causas, están colonizando diversos ecosistemas. De ahí que su control se haya constituido en una de las líneas prioritarias de actuación para la conservación del medio natural

Si bien la Estrategia Española para la Conservación y Uso Sostenible de la Diversidad Biológica de 1999 contiene diversas referencias a la necesidad de establecer medidas preventivas, de control y de erradicación de tales especies, y la Ley 42/2007, de 13 de diciembre, del Patrimonio Natural y de la Biodiversidad, establece que las Comunidades Autónomas, en su ámbito territorial, podrán establecer catálogos de especies exóticas invasoras, determinando las prohibiciones y actuaciones suplementarias que se consideren necesarias para su erradicación, en la Comunitat Valenciana la normativa referida al control de las especies exóticas invasoras se encontraba dispersa en normas de distinto rango y amplitud. Por ello, es una buena noticia que se pretenda acabar con esa dispersión e integrar las normas existentes en una norma única y coherente, limitando así ciertas conductas y facilitando actuaciones de erradicación. Con ese fin se ha dictado el Decreto 213/2009, de 20 de noviembre, del Consell, por el que se

aprueban medidas para el control de especies exóticas invasoras en la Comunitat Valenciana (*DOCV* nº 6151, de 24 de noviembre de 2009), que tiene por objeto prevenir la introducción y la proliferación de especies exóticas invasoras en la Comunitat Valenciana, en cumplimiento de lo dispuesto en aquella Ley.

4.3. Regulación provisional de la pesca deportiva y de entretenimiento

Frente al incremento que viene experimentando la pesca en los ríos y lagos de la Comunitat Valenciana, y aun cuando se considera que esta actividad se ha convertido en un instrumento decisivo para la conservación y el disfrute sostenible del patrimonio natural, se ha entendido necesario regularla en algunos extremos, pues hasta la fecha no se contaba con norma autonómica adecuada que lo hiciera, por lo que se aplicaban la Ley de 20 de febrero de 1942, de Fomento y Conservación de la Pesca Fluvial y su Reglamento de 6 de abril de 1943. No obstante, la norma que se pretende está todavía en proceso de elaboración, por lo que se ha creído conveniente regular mientras tanto determinadas normas generales y periodos hábiles de pesca que concreten y faciliten la aplicación de aquella Ley dentro del marco de la Ley 42/2007, de 13 de diciembre de Patrimonio Natural y de la Biodiversidad. Con tal objeto se ha dictado la Orden 4/2010, de 11 de marzo, de la Conselleria de Medio Ambiente, Agua, Urbanismo y Vivienda, por la que se fijan los periodos hábiles y las normas generales relacionadas con la pesca deportiva y de entretenimiento en aguas continentales de la Comunitat Valenciana (*DOCV* nº 6229, de 18 de marzo de 2010).

5. El incremento de las ordenanzas municipales de protección del arbolado

Al igual que ha ocurrido en otros momentos con las ordenanzas medioambientales, especialmente las preventivas de la contaminación acústica, desde algunos meses atrás se viene apreciando un incremento en la aprobación de ordenanzas de protección del arbolado. Si bien no se trata de una regulación novedosa, no son poco los municipios (L'Elia, Genovés, Soneja, etc.) que vienen adaptándolas a las características arbóreas de su casco urbano y de su término municipal, en lo que ha podido influir el apoyo prestado desde otras instancias.

Ciertamente, los municipios valencianos han contado tradicionalmente con una gran diversidad de especies arbóreas, que el desarrollo urbano y otros factores climáticos y

biológicos están poniendo a menudo en peligro, dejando al margen la problemática de los llamados árboles monumentales (objeto de la Ley 4/2006, de 19 de mayo, de la Generalitat, de Patrimonio Arbóreo Monumental de la Comunidad Valenciana). Por tal motivo, estas ordenanzas se dirigen a proteger y conservar lo que se considera un patrimonio cultural y medioambiental único e insustituible. Para ello, normalmente se establecen figuras de protección basadas en el interés local sobre determinados elementos o por sus peculiaridades, mediante su declaración e inclusión en un catálogo y la adopción de medidas de conservación, tanto limitativas como de fomento, para acabar comúnmente con un régimen sancionador.

Sumari: 1. Modificacions legislatives realitzades per la Llei 12/2009, de 23 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat. 1.1. Canvis en la Llei 4/1994, de 8 de juliol, sobre protecció d'animals de companyia. 1.2. Creació de la Infraestructura Verda de la Comunitat Valenciana. 1.3. Determinació d'àrees d'esmoreïment d'impactes en l'entorn de diversos parcs naturals. 2. Ajudes per a accions relacionades amb el medi ambient en el marc del desenvolupament rural. 2.1. Biomassa forestal. 2.2. Apicultura per millorar la biodiversitat. 2.3. Residus agroalimentaris. 3. Aprovació d'instruments de parcs naturals. 3.1. El Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Sistema de Zones Humides del Sud d'Alacant. 3.2. Nous plans rectors d'ús i gestió. 4. Adopció de mesures preventives i de control. 4.1. Ampliació de les zones vulnerables a la contaminació produïda per nitrats. 4.2. L'acabament de la dispersió normativa sobre el control d'espècies exòtiques. 4.3. Regulació provisional de la pesca esportiva i d'entreteniment. 5. L'increment de les ordenances municipals de protecció d'arbratge.

1. Modificacions legislatives realitzades per la Llei 12/2009, de 23 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat

Per la seva transcendència, cal tenir en compte anualment la llei de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització, ja que normalment incorpora diverses modificacions en lleis amb contingut mediambiental. La Llei 12/2009, de 23 de desembre (*DOCV* núm. 6175, de 30 de desembre de 2009), ha afectat les normes que tot seguit es relacionen.

1.1. Canvis en la Llei 4/1994, de 8 de juliol, sobre protecció d'animals de companyia

S'han introduït diverses modificacions que no suposen canvis substancials en el seu articulat, ja que generalment en matisen o n'innoven limitadament algun dels aspectes. En aquest cas: s'exclouen els animals d'experimentació i els d'explotacions ramaderes; es tipifiquen diverses infraccions; es redefineix el que haurà d'entendre's per *nucli zoològic*; s'estableixen previsions sobre la retenció d'animals i requisits nous per sacrificar-los, i es modifica la regulació dels centres d'acollida d'animals i del Consell Assessor i Consultiu en matèria de protecció d'animals de companyia.

1.2. Creació de la Infraestructura Verda de la Comunitat Valenciana

A fi de garantir la qualitat de vida, la preservació de la biodiversitat i el manteniment dels processos ecològics bàsics, ha afegit un nou article (el 19 bis) a la Llei 4/2004, de 30 de juny, d'ordenació del territori i protecció del paisatge. Així crea la Infraestructura Verda de la Comunitat Valenciana, que defineix com "l'estructura territorial bàsica

formada per àrees i elements territorials d'alt valor ambiental, cultural i visual; les àrees crítiques del territori que han de quedar sense urbanitzar; i l'entramat territorial de corredors ecològics i connexions funcionals que posin en relació tots els elements anteriors”.

La importància que s'hi atorga resulta manifesta, en disposar que la planificació territorial i urbanística ha d'integrar de forma adequada i eficaç la protecció, conservació i regeneració del medi natural, cultural i visual, incorporant les àrees i els elements que conformen la Infraestructura Verda. Per això, estableix els espais que, en particular, la integren i preveu que el Consell elaborà un pla d'acció territorial en què s'identificaran les àrees i els elements que hi han de formar part, i concreta, a més a més, el mecanisme d'incorporació de nous espais i àrees territorials, i estableix els criteris integrats de gestió que han d'aplicar-se al conjunt de la Infraestructura Verda.

En conseqüència, modifica diversos preceptes de la Llei 4/2004, de 30 de juny, d'ordenació del territori i protecció del paisatge, en la mesura que poden afectar la Infraestructura Verda. És el cas dels aspectes que fan referència a la protecció del patrimoni natural, de manera que el planejament territorial i urbanístic incorpora a les seves previsions els espais que integren la Infraestructura Verda; així mateix, realitza diverses previsions sobre la incorporació de diversos elements (àrees de valor cultural manifest i àrees rurals que presenten característiques adequades); determina que el traçat i disseny de les noves infraestructures s'ha de realitzar segons les característiques del territori en què s'implanti i, en especial, d'acord amb la seva afecció sobre la Infraestructura Verda; i el planejament ha de resoldre la compatibilitat amb els usos existents o previstos i amb els valors culturals i paisatgístics i amb les previsions derivades de la Infraestructura Verda, així com sobre la funcionalitat actual i futura, etc.

1.3. Determinació d'àrees d'esmoreïment d'impactes en l'entorn de diversos parcs naturals

Afegeix com a nova la disposició addicional sisena a la Llei 11/1994, de 27 de desembre, de la Generalitat, d'espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana, que estableix àrees d'esmoreïment d'impactes a l'entorn de diferents parcs naturals, i són la delimitació i el règim d'ordenació d'aquestes àrees els elements que s'han establert per

a cadascun dels parcs esmentats en els annexos normatius dels decrets del Consell que aproven els plans d'ordenació dels recursos naturals.

2. Ajudes per a accions relacionades amb el medi ambient en el marc del desenvolupament rural

2.1. Biomassa forestal

En el marc de l'ajuda al desenvolupament rural prevista pel Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER),⁵ s'ha marcat la vessant mediambiental de les actuacions a les zones rurals, la qual cosa s'ha reflectit en el Programa de Desenvolupament Rural de la Comunitat Valenciana,⁶ que inclou, entre altres mesures, mitigar la desertificació mitjançant la prevenció d'incendis forestals. Aquesta acció comporta actuacions encaminades a promoure estructures forestals no tan vulnerables als incendis, vinculant la gestió forestal amb estratègies de lluita contra incendis. En aquest sentit, es considera que la valoració de l'activitat i, per tant, del producte forestal, és un element fonamental, de manera que la biomassa forestal residual es podria aprofitar en indústries de fabricació de taulers, en humus forestals o substrats, i el seu ús energètic en indústries valoritzadores de tota mena, la qual cosa suposa, d'una banda, afavorir el manteniment de rendes al medi rural i l'existència d'un teixit empresarial lligat al medi que pot ser molt important a l'hora de fixar la població rural.

Com a òrgan gestor d'aquest programa, mitjançant l'Ordre d'1 de desembre de 2009 (DOCV núm. 6168, de 18 de desembre de 2009), la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge aprova les bases reguladores del règim de primes per posar en valor la biomassa forestal residual en terrenys forestals de la Comunitat Valenciana, les quals substitueixen les que s'han aprovat en l'ordre anterior amb l'objectiu de solucionar els problemes que hagin sorgit durant la tramitació.

2.2. Apicultura per millorar la biodiversitat

Per l'Ordre de 25 de novembre de 2009, de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació (DOCV núm. 6160, de 7 de desembre de 2009), es modifica limitadament

⁵ Reglament (CE) 1698/2005 del Consell de 20 de setembre de 2005.

⁶ Aprovat mitjançant la Decisió de la Comissió de 16 de juliol de 2008.

l'ordre anterior de la mateixa conselleria que ha establert les bases reguladores de l'ajuda a l'apicultura per millorar la biodiversitat per al període 2008-2013. Ho ha fet només quant a l'obligatorietat de publicar anualment diversos extrems sobre les subvencions concedides.⁷

2.3. *Residus agroalimentaris*

Partint de la base que l'activitat agroalimentària genera, en totes les seues baules productives, un conjunt de residus orgànics que s'han de gestionar convenientment, i que en l'àmbit del sector agroalimentari valencià és poc habitual trobar plantes de valoració energètica dels subproductes i coproductes de la seva activitat, s'ha considerat que promoure la implantació d'aquesta activitat pot suposar, a més del desenvolupament d'un conjunt d'activitats econòmiques, la reducció de la dependència de combustibles fòssils i un avanç en el compliment dels objectius previstos a l'agenda per al canvi climàtic, cosa que la instància europea persegueix.⁸

Amb aquesta finalitat, i dins del Programa de Desenvolupament Rural de la Comunitat Valenciana 2007-2013, es preveuen mesures (com produir energies renovables) en què cal encabir el finançament dels projectes del sector agroalimentari que millorin l'aprofitament energètic de residus i coproductes del sector. Això ho ha concretat l'Ordre de 6 de novembre de 2009, de la Conselleria d'Agricultura i Pesca i Alimentació, per la qual s'aproven les bases de les ajudes a les inversions en plantes de valoració energètica de residus agroalimentaris (*DOCV* núm. 6146, de 17 de novembre de 2009).

⁷ A partir que el Reglament (CE) 1175/2008 de la Comissió, de 27 de novembre, pel qual es modifica i corregeix el Reglament (CE) 1698/2005, derogués aquesta obligació.

⁸ La Decisió del Consell de 19 de gener de 2009, per la qual es modifica la Decisió 2006/144/CE, sobre les directrius estratègiques comunitàries de desenvolupament rural (període de programació 2007-2013), assenyala com a nous reptes la necessitat d'incrementar els esforços amb relació a les prioritats de la comunitat en els àmbits del canvi climàtic i de l'energia renovable, entre altres.

3. Aprovació d'instruments de parcs naturals

3.1. El Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Sistema de Zones Humides del Sud d'Alacant

Segons la Llei 4/1989, de 27 de març, de conservació d'espais naturals i de flora i fauna silvestres, el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals és l'instrument bàsic per adequar la gestió de recursos naturals, i en especial dels espais naturals i de les espècies que s'han de protegir. Cap dels espais naturals protegits declarats amb anterioritat a la norma no hi comptaven fins fa poc, perquè elaborar-lo i aprovar-lo s'havia de dur a terme amb motiu de la revisió dels plans especials o plans rectors, segons ha establert la Llei 11/1994, de 27 de desembre, de la Generalitat, d'espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana. La llei preveu aquesta figura com a instrument específic per ordenar aquests recursos al territori valencià.

D'acord amb això, coincidint amb la revisió dels plans rectors d'ús i gestió dels parcs naturals de les Llacunes de la Mata i Torrevella (aprovat mitjançant el Decret 49/1995, de 22 de març), el Fondo de Crevillent-Elx (aprovat mitjançant el Decret 232/1994, de 8 de novembre) i les Salines de Santa Pola (aprovat mitjançant el Decret 202/1994, de 13 de setembre), s'ha elaborat i s'ha dictat el Decret 31/2010, de 12 de febrer, del Consell, pel qual s'aprova el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals del Sistema de Zones Humides del Sud d'Alacant (*DOCV* núm. 6207, de 16 de febrer de 2010). D'aquesta manera, aquest pla té com a objecte ordenar els recursos naturals de l'àmbit dels parcs naturals de les Llacunes de la Mata i Torrevella, el Fondo de Crevillent-Elx i les Salines de Santa Pola i les respectives àrees d'esmoreïment d'impactes, àmbit que es denominarà en endavant *Sistema de Zones Humides del Sud d'Alacant*, sense perjudici de les denominacions oficials de cadascun dels espais naturals protegits que inclou el mateix pla .

3.2. Nous plans rectors d'ús i gestió

D'acord amb el que s'ha dit anteriorment, conjuntament amb el Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals, s'han tramitat i s'han aprovat dos plans rectors dels espais naturals que es troben dins el seu àmbit, a fi de millorar la preservació dels valors ecològics, naturals i paisatgístics, i de revisar i ordenar novament, si cal, la zona que engloba l'àmbit del parc natural. En aquest sentit, s'ha considerat que el període de temps llarg

que ha transcorregut des de l'aprovació dels plans rectors anteriors ha fet aconsellable revisar-los i actualitzar-los, a fi d'adaptar-los a la realitat i a les necessitats territorials, socials i ecològiques actuals, cosa que s'ha realitzat a través de les normes següents:

- Decret 36/2010, de 19 de febrer, del Consell, pel qual s'aprova el Pla Rector d'Ús i Gestió del Parc Natural de les Llacunes de la Mata i Torrevella (*DOCV* núm. 6213, de 24 de febrer de 2010).
- Decret 41/2010, de 5 de març, del Consell, pel qual s'aprova el Pla Rector d'Ús i Gestió del Parc Natural de les Salines de Santa Pola (*DOCV* núm. 6222, de 9 de març de 2010).

4. Adopció de mesures preventives i de control

4.1. Ampliació de les zones vulnerables a la contaminació produïda per nitrats

El Reial Decret 261/1996, de 16 de febrer, que trasllada la Directiva 91/676/CEE, de 12 de desembre, relativa a la protecció d'aigües contra la contaminació produïda per nitrats d'origen agrícola, té com a objectiu establir les mesures necessàries per prevenir i corregir la contaminació d'aigües, continentals i litorals, causades per nitrats d'origen agrari. En aquest sentit, imposa l'obligació d'identificar les aigües afectades per contaminació a causa de nitrats d'aquesta procedència, o en risc d'estar-ho. Així mateix, estableix criteris per designar com a zones vulnerables les superfícies territorials el drenatge de les quals genera contaminació causada per nitrats, de manera que, un cop determinades aquestes zones, s'hauran de posar en funcionament programes d'actuació coordinats amb tècniques agrícoles adequades, amb la finalitat d'eliminar o minimitzar els efectes dels nitrats sobre les aigües.

Per aplicar tot el que s'ha dit anteriorment, s'han dictat l'Ordre de 29 de març de 2000, per la qual s'aprova el Codi valencià de bones pràctiques agràries, i l'Ordre de 12 de desembre de 2008, per la qual s'estableix el Programa d'Actuació sobre les Zones Vulnerables Designades a la Comunitat Valenciana. Per mitjà del Decret 218/2009, de 4 de desembre, del Consell, es designen determinats municipis com a zones vulnerables a la contaminació d'aigües produïda per nitrats procedents de fonts agràries (*DOCV* núm. 6162, de 10 de desembre de 2009), que n'amplia el nombre respecte a les designacions dels anys 2000 i 2004.

Així mateix, mitjançant l'Ordre 10/2010, de 24 de febrer, de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació (DOCV núm. 6223, de 10 de març de 2010), s'ha modificat l'Ordre de 12 de desembre de 2008, perquè havent-se notificat a la Comissió, va realitzar una sèrie d'observacions que motiven modificar el programa d'actuació que va aprovar.

4.2. L'acabament de la dispersió normativa sobre el control d'espècies exòtiques

Un dels problemes actuals amb què s'enfronta la protecció dels hàbitats naturals autòctons és la proliferació d'espècies exòtiques invasores que, per causes diferents, colonitzen ecosistemes diversos. D'aquí ve que el control constitueixi una de les línies prioritàries d'actuació per conservar el medi natural.

Si bé l'Estratègia espanyola per a la conservació i ús sostenible de la diversitat biològica de 1999 conté diverses referències a la necessitat d'establir mesures preventives, de control i d'eradicació d'aquestes espècies, i la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat, estableix que les comunitats autònomes, en el seu àmbit territorial, poden catalogar espècies exòtiques invasores i determinar prohibicions i actuacions suplementàries que es considerin necessàries per eradicar-les, a la Comunitat Valenciana la normativa que fa referència al control de les espècies exòtiques invasores es trobava dispersa pel que fa a les normes de rang i amplitud diferents. Per això, és una bona notícia que es pretengui acabar amb la dispersió i integrar les normes existents en una norma única i coherent, i limitar, així, certes conductes i facilitar actuacions d'eradicació. Amb aquest fi s'ha dictat el Decret 213/2009, de 20 de novembre, del Consell, pel qual s'aproven mesures per al control d'espècies exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana (DOCV núm. 6151, de 24 de novembre de 2009), que té com a objecte prevenir la introducció i la proliferació d'espècies exòtiques invasores a la Comunitat Valenciana, en compliment del que disposa la llei.

4.3. Regulació provisional de la pesca esportiva i d'entreteniment

Davant de l'increment de la pesca als rius i llacs de la Comunitat Valenciana, i encara que es considera que aquesta activitat s'ha convertit en un instrument decisiu per a la conservació i el gaudi sostenible del patrimoni natural, cal regular-la en alguns extrems,

perquè fins avui no s'ha comptat amb cap norma autonòmica adequada que ho fes, per la qual cosa s'aplicaven la Llei de 20 de febrer de 1942, de foment i conservació de la pesca fluvial i el seu reglament de 6 d'abril de 1943. No obstant això, la norma que es pretén està encara en procés d'elaboració, per la qual cosa s'ha cregut convenient regular, mentrestant, determinades normes generals i períodes hàbils de pesca que concretin i facilitin l'aplicació d'aquella llei en el marc de la Llei 42/2007, de 13 de desembre de patrimoni natural i de la biodiversitat. Amb aquest objectiu s'ha dictat l'Ordre 4/2010, d'11 de març, de la Conselleria de Medi Ambient, Aigua, Urbanisme i Habitatge, per la qual es fixen els períodes hàbils i les normes generals relacionades amb la pesca esportiva i d'entreteniment en aigües continentals de la Comunitat Valenciana (*DOCV* núm. 6229, de 18 de març de 2010).

5. L'increment de les ordenances municipals de protecció d'arbratge

De la mateixa manera que ha ocorregut en altres moments amb les ordenances mediambientals, especialment les que prevenien la contaminació acústica, des de fa uns quants mesos s'aprecia un increment de l'aprovació d'ordenances de protecció d'arbratge. Si bé no es tracta de cap regulació nova, els municipis que s'adapten a les característiques arbòries del seu nucli urbà i del seu terme municipal no són pocs (l'Eliana, Genovès, Soneja, etc.), en la qual cosa ha pogut influir el suport d'altres instàncies.

Certament, els municipis valencians han comptat tradicionalment amb gran diversitat d'espècies arbòries, que el desenvolupament urbà i altres factors climàtics i biològics sovint posen en perill, i deixen al marge la problemàtica dels anomenats *arbres monumentals* (objectiu de la Llei 4/2006, de 19 de maig, de la Generalitat, de patrimoni arbori monumental de la Comunitat Valenciana). Per aquest motiu, aquestes ordenances volen protegir i conservar el que es considera un patrimoni cultural i mediambiental únic i insubstituïble. Per això, normalment s'estableixen figures de protecció basades en l'interès local sobre determinats elements o per les seves peculiaritats, mitjançant la declaració i inclusió en un catàleg i l'adopció de mesures de conservació, tant limitadores com de foment, per acabar comunament amb un règim sancionador.